

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
2. นายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย
3. นายแพทย์ธนู ชาติธนานันท์ รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต
4. ศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โททกานนท์ ที่ปรึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
5. รองศาสตราจารย์ นายแพทย์เมืองทอง แจมมณี มุลินธิพัฒนาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย และนายกสมาคมพัฒนาผู้ประกอบการผู้สูงอายุชนบท
6. รองศาสตราจารย์ ดร. วาทีณี บุญชะลิกย์ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
7. นายแพทย์ชาติรี เจริญศิริ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลน่าน (ศูนย์ประสานงานเครือข่ายประชามน่าน)
8. รองศาสตราจารย์ ดร. สุรีย์ จันทร์โมลี ที่ปรึกษากองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
9. นายแพทย์มนู วาทิสุนทร หัวหน้ากลุ่มอนามัยผู้สูงอายุ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
10. คุณเมธี จันทร์จรรย์ ผู้อำนวยการกองสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรรณภา ศรีชัยรัตน์ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
12. รองศาสตราจารย์ ดร. สุนุดตรา ตะบูนพงศ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
13. ดร.นายแพทย์ดำรงค์ บุญยสิน สถาบันคีนันแห่งเอเชีย
14. นายแพทย์สุวัฒน์ กุศลจรีชา ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 2 จังหวัดสระบุรี
15. คุณเบญจมาศน์ โพธิ์น้อย ศูนย์อนามัยที่ 4 จังหวัดราชบุรี
16. นายแพทย์สุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 5 จังหวัดนครราชสีมา
17. นายแพทย์คณัย ชีวันดา ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี
18. นายแพทย์ชาญชัย พิณเมืองงาม ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 8 จังหวัดนครสวรรค์
19. แพทย์หญิงสร้อยสองงค์ เศรษฐวานิช ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 10 จังหวัดเชียงใหม่
20. คุณสาโรช สิมะไพศาล หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์อนามัยที่ 11 จังหวัดนครศรีธรรมราช
21. คุณทรงสมร พิเชียรโสภณ ศูนย์อนามัยที่ 12 จังหวัดยะลา
22. รองศาสตราจารย์ศศิพัฒน์ ยอดเพชร คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาคผนวก ข แบบสอบถามรอบที่ 1

แนวโน้มนโยบายศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในทศวรรษหน้า พ.ศ.2555

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดเห็นที่สอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ทราบแนวโน้มของการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาการพิจารณาวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในอนาคตของประเทศไทย

การวิจัยครั้งนี้จะใช้เทคนิคเดลฟาย (delphi technique) ซึ่งจะช่วยในการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจะทราบหรือคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับสภาพในอนาคตของการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี โดยจะถามความคิดเห็นจากท่าน 3 ครั้งด้วยกัน ครั้งแรกนี้มีจุดหมายที่จะให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตของการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการตอบคำถามมาก แต่ในครั้งต่อไป การตอบจะใช้เวลาน้อยกว่าเดิม เพราะเป็นการให้น้ำหนักข้อความตามความคิดเห็นเท่านั้นและเพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัย ช่วงเวลาในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ควรเป็นระยะเวลาที่ไม่ห่างกันมากนัก จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามรอบแรกนี้ภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยขอความกรุณาจากท่านซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ โดยขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ความคิดเห็นของท่านจะไม่ถูกนำไปเปิดเผยเป็นการส่วนตัว แต่จะใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาพร้อมกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ เพื่อหาความสอดคล้องกันและแปลผลเป็นความเห็นที่สอดคล้องของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ภายหลังที่ได้มีการตรวจสอบข้อมูลในรอบที่ 3 ซึ่งเป็นครั้งสุดท้าย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามครบทั้ง 3 ครั้ง การมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ครั้ง มีความสำคัญและมีความหมายเป็นอย่างยิ่งสำหรับความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของการวิจัยครั้งนี้ เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้วผู้วิจัยจะส่งรายงานผลการวิจัยที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ให้ท่านทราบ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

นิยม จันทร์แนม

ผู้วิจัย

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....นามสกุล.....
 ตำแหน่งในอดีตก่อนเกษียณ หรือตำแหน่งในปัจจุบัน.....
 สถานที่ทำงาน.....
 ประสบการณ์ในการร่วมกำหนดนโยบาย.....
 ประสบการณ์ด้านผู้สูงอายุ.....ปี เรื่อง .....

แบบสอบถามรอบที่ 1

แนวโน้มนโยบายศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในทศวรรษหน้า พ.ศ.2555

1. ในปี พ.ศ.2555 ภาพลักษณ์ผู้สูงอายุที่ต้องการในทศวรรษของท่านเป็นอย่างไร
2. ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ต้องการ ในทศวรรษของท่านจะใช้ยุทธศาสตร์ใดบ้างและแต่ละยุทธศาสตร์มียุทธศาสตร์ย่อยอะไรบ้าง
3. ในอนาคตการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชนและสังคมเพื่อการการสร้างเสริมสุขภาพจะใช้ยุทธศาสตร์อะไรบ้าง
4. ในทศวรรษของท่าน ทรัพยากรสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ แนวโน้มในปี พ.ศ.2555 จะเป็นอย่างไร ในทศวรรษของท่านควรดำเนินการหรือพัฒนาส่วนนี้อย่างไรเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ต้องการ
5. องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุมียุทธศาสตร์ (หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรสาธารณะ สถาบันศาสนา และองค์กรอื่น ๆ) ในอนาคต ปี พ.ศ.2555 ในทศวรรษของท่านจะมีแนวทางในการจัดองค์กรเหล่านี้เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอย่างไร เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม มีความเชื่อมโยง มีการประสานและเกื้อหนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน
6. แนวโน้มในปี พ.ศ.2555 การใช้ระบบการเงินการคลังเพื่อเพิ่มการลงทุนในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในทศวรรษของท่านควรเป็นอย่างไรและควรมีการบริหารจัดการอย่างไร
7. ในการจัดบริการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ในทศวรรษของท่าน ปี พ.ศ.2555 จะจัดบริการอย่างไรเพื่อให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ เสมอภาค การมีส่วนร่วมและโปร่งใส
8. ในการบริหารจัดการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ในทศวรรษของท่าน ปี พ.ศ.2555 จะบริหารจัดการด้านใดบ้างและบริหารจัดการอย่างไรเพื่อให้เกิดการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอย่างจริงจังและยั่งยืน

ภาคผนวก ก ภาพลักษณ์ผู้สูงอายุที่ต้องการในปี พ.ศ. 2555 ตามทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ

มีสุขภาพทางกาย มีสุขภาพที่ดี เป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ตามวัย มีการเตรียมตัวทุกด้านให้พร้อมตั้งแต่ก่อนเข้าวัยสูงอายุ มีอายุยืนยาวอยู่อย่างแข็งแรง ดูแลตนเองได้ พึ่งพาตนเองได้นานที่สุด ไม่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

มีสุขภาพทางจิต มีสุขภาพจิตที่ดีสมบูรณ์ มีความสุขสมควรแก่วัยและฐานะ เป็นผู้ที่มีสุขภาพทางใจที่สดชื่น มีจิตใจเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พึ่งพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ปรับตัวเข้ากับสังคมที่เป็นพลวัต ทำตนให้เป็นที่ยอมรับของบุตรหลาน เป็นที่เคารพรัก มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจ พึ่งพอใจตนเอง มีการเรียนรู้ด้านสภาพจิตจนมีความมั่นคงทางจิตใจ และอยู่อย่างมีความสุขจนเสียชีวิตอย่างสงบ

ด้านบุคลิกภาพ เป็นผู้สูงอายุที่ดูดีตามวัย (ทุกด้าน) รวมทั้งความรู้ (สติปัญญา) ความคิดความอ่าน จิตใจ และบุคลิกภาพ เป็นภาพที่ดูเย็นและมั่นคง และมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

ด้านการเป็นผู้ช่วยประโยชน์ เป็นผู้ทรงคุณค่าในครอบครัวและสังคม ถ่ายทอดเผยแพร่ภูมิปัญญาและประสบการณ์สู่ลูกหลานและคนรุ่นหลัง เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตเพื่อให้บรรพชนรุ่นหลังดำเนินรอยตาม ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม มีการทำงานเพื่อสังคม มีบทบาทในสังคม เกื้อกูลผู้อ่อนวัยกว่า มีการจัดตั้งกลุ่มชมรมที่มีความสามารถ / ภูมิปัญญาชาวบ้าน / ประชาชนชาวบ้าน มีศักยภาพในการสร้างประโยชน์ให้กับตนเองและผู้อื่น

ด้านครอบครัว ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากครอบครัว มีคนดูแลยามเจ็บป่วย เมื่อถึงคราวจำเป็นหรือช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ได้อยู่กับครอบครัว ได้อาศัยอยู่ในบ้านของตนเองหรืออยู่กับบุตรหลานมากกว่าที่จะถูกทอดทิ้งอาศัยตามสถานสงเคราะห์

ด้านสังคมชุมชน ผู้สูงอายุมีเพื่อนมาก ๆ เข้าสังคมไม่อยู่อย่างว่าเหว่ คบหาสมาคมกับผู้อื่น มีสังคมและติดต่อกับสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี มีเครือข่ายทางสังคม มีสังคม มีกลุ่มที่ทำให้เกิดพลังสังคมชุมชน ได้รับการพัฒนาเรียนรู้เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ มีกิจกรรมที่เข้มแข็งในชุมชน มีการยกย่องเชิดชูเกียรติ สังคมให้การยอมรับตระหนักในคุณค่าผู้สูงอายุ สังคมให้ความสนใจผู้สูงอายุอย่างแท้จริงและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม การนำประสบการณ์มาสนับสนุนการดำเนินงานของคนที่มีอายุน้อยกว่า

ด้านเศรษฐกิจ มีรายได้พอเพียงกับการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ ยังทำงานได้ มีงานอดิเรกทำเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และพักผ่อนใจ และใช้สอยเงินตามอัธยาศัย

ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เหมาะสม

ด้านบริการและสวัสดิการ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ มีระบบสวัสดิการสอดคล้องกับสุขภาพและความสามารถในการพึ่งตนเองที่ลดลง มีที่พึ่งยามจำเป็นทั้งเรื่องสุขภาพและอื่น ๆ มีความปลอดภัย เข้าถึงบริการสุขภาพทุกประเภทอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

ด้านกฎหมาย มีกฎหมายคุ้มครองในการถูกทอดทิ้ง ด้านหลักประกัน มีหลักประกันสุขภาพ หลักประกันสังคม หลักประกันสุขภาพ หลักประกันอื่นๆ ทางเศรษฐกิจ

แบบสอบถามรอบที่ 2

แนวโน้มนโยบายศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในทศวรรษหน้า ปี พ.ศ.2555

กรุณาให้น้ำหนักคะแนนตามความคิดเห็นของท่าน โดยลำดับคะแนนที่ใช้มีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แสดงความคิดเห็น
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเตรียมความพร้อม เพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณค่า	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1.สร้างจิตสำนึกด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุและคนทุกวัยมีการเตรียมสร้างสุขภาพตั้งแต่ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ					
2.สนับสนุนให้ผู้สูงอายุดูแลสุขภาพตนเองละเว้นพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ และพึ่งพาตนเองให้มาก					
3.สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างสุขภาพ สามารถปรับตัวปรับใจและรวมกลุ่มกันสร้างสรรค์สุขภาพ					
4.สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการวางแผน เตรียมการด้านเศรษฐกิจ มีการเก็บออมและจัดสรรเงินทองไว้ใช้จ่ายในวัยสูงอายุ					
5. สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการเตรียมพร้อมด้านการเรียนรู้และหาความรู้ใหม่เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง					
6.ส่งเสริมผู้สูงอายุให้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง					
7. สร้างจิตสำนึกของครอบครัวในการสนับสนุนความต้องการของผู้สูงอายุ ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการสร้างสุขภาพ					
8. กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน โดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เน้นกลุ่มก่อนสูงอายุและกลุ่มผู้สูงอายุ					
9. สร้างทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ ครอบครัวและผู้เกี่ยวข้อง					
10.ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพที่หลากหลายรวมทั้งมีสื่อศึกษาทั่วถึงทุกรูปแบบ					
11. ปลูกจิตสำนึกให้ลูกหลานเห็นความสำคัญของการดูแลพ่อแม่ การรู้คุณและทดแทนบุญคุณพ่อแม่ / ญาติอาวุโส					

ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเตรียมความพร้อม เพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณค่า	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
12. สนับสนุนผู้สูงอายุให้รู้จักวางแผนและเลือกชีวิตอนาคตด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ เพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่พึงประสงค์					
13. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการและช่องทางการเรียนรู้ การรับข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสมตามสภาพของผู้สูงอายุแต่ละวัย ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน					
14. ให้สิทธิด้านต่างๆ แก่ผู้ดูแลพ่อแม่สูงอายุ					
ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบบูรณาการ					
ยุทธศาสตร์การสร้างครอบครัวเข้มแข็งอบอุ่น					
1. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำประโยชน์แก่ครอบครัวและสังคม พึ่งพาตนเองไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว					
2. สนับสนุนผู้สูงอายุในการถ่ายทอดสิ่งดีงามแก่ลูกหลาน เป็นที่พึ่งทางความคิดทางจิตใจของคนในครอบครัว					
3. สร้างจิตสำนึกของคนในครอบครัวต่อการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งยามแข็งแรง เจ็บป่วย พิกัดหรือทุพพลภาพ					
4. กำหนดนโยบายสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้อยู่ร่วมกับบุตรหลานในครอบครัว					
5. กำหนดให้มีนโยบายการสร้างความรักความสามัคคีในครอบครัว สร้างกระแสร่วมเย็นเป็นสุขและความห่วงใยของคนในครอบครัว					
6. ให้ความรู้แก่ครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ					
7. สร้างโอกาสในการจัดการปัญหาครอบครัวโดยจัดเวทีเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดการปัญหา					
8. เสริมสร้างโอกาสการเรียนรู้โดยถ่ายทอดเทคโนโลยีและรูปแบบการดำเนินชีวิตในครอบครัวตั้งแต่วัยรุ่น					
ยุทธศาสตร์การรวมพลังผู้สูงอายุ					
1. กระตุ้น ส่งเสริมการตั้งชมรมผู้สูงอายุในลักษณะต่างๆ เช่น ชมรมตามที่อยู่อาศัย คุ้มบ้าน ชุมชนหรือหมู่บ้าน ชมรมตามวิชาชีพเดิม ชมรมตามความสนใจในสิ่งเดียวกัน ชมรมรักษาสภาพหรือชมรมอื่นๆ					
2. สร้างเวทีให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดในสิ่งดีงามที่เป็นประโยชน์วิธีการต่างๆ					
3. ผลักดันองค์กรต่างๆ ให้ความสำคัญและสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุให้มากขึ้น					

ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบบูรณาการ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
ยุทธศาสตร์การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
1. สร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อและเกื้อกูลผู้สูงอายุ					
2. จัดสถานที่ให้เอื้อกับผู้สูงอายุในการออกกำลังกาย การพักผ่อนและการเดินทาง (ทางเท้า สวนสาธารณะ รถโดยสาร สะพานลอยและอื่นๆ)					
3. จัดสถานที่ของรัฐให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้สูงอายุในการรับบริการหรือเรียนรู้การสร้างเสริมสุขภาพ					
4. มีข้อกำหนดการออกแบบและก่อสร้างบ้านให้เอื้อกับผู้สูงอายุ					
5. มีข้อกำหนดการออกแบบตกแต่งภายในบ้าน การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ตกแต่ง แสงสว่าง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของทางเดิน พื้นห้องน้ำและประตูห้องน้ำ/บ้านให้เหมาะกับการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ					
ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง					
1. สนับสนุนกิจกรรมของอาสาสมัครและกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน					
2. ส่งเสริมอาชีพและหาตลาดให้					
3. สนับสนุนการตั้งชมรมธนาคารสมอง (brain bank) จากผู้สูงอายุที่มีความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ เพื่อเป็น resource person สำหรับชุมชน					
4. กระตุ้นให้ชุมชนคิดเองทำเองและร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
5. ส่งเสริมบทบาทด้านศาสนาให้เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในชุมชนเพื่อปลูกฝังความดีงามและเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรม					
6. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ					
7. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทางสังคม เช่น การเยี่ยมเยียนสมาชิกที่เจ็บป่วยหรือช่วยเหลือตนเองไม่ได้					
8. เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงศักยภาพของตนเองและมีส่วนร่วมในการทำงาน					
9. สนับสนุนให้มีชุมชนผู้สูงอายุที่เข้มแข็งทุกชุมชน					
10. จัดให้มีสถานที่ในการพบปะหรือชุมนุมของผู้สูงอายุ					
11. มีแหล่งบริการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เมื่อผู้สูงอายุมีปัญหา					
12. สร้างเครือข่าย องค์กร หน่วยงานที่ดำเนินการด้านผู้สูงอายุ					
13. สร้างแกนนำในการเคลื่อนไหวให้สังคมตื่นตัว ในเรื่อง “ชีวิตสาธารณะ” หรือให้เห็นคุณค่าของ “ส่วนรวม”					
14. ให้ภาคการศึกษาสอดแทรกวิถีคิด การตอบแทนบุญคุณและจัดให้นักเรียนมีกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ					

ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบบูรณาการ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ ท้องถิ่นน่าอยู่					
1. ยึดประชากร(ผู้สูงอายุ) และพื้นที่เป็นตัวตั้งในการพัฒนา					
2. มีการฟื้นคืนทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางจิตวิทยาชุมชน มาทำให้เกิดพลังชุมชนพลังท้องถิ่น					
3. การใช้พลังของระบบทุน เพื่อสรรสร้างให้เกิดการเคลื่อนตัวไปสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน					
ยุทธศาสตร์ทางสังคม					
1. สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการสูงอายุและการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรในสังคมทุกภาคส่วน					
2. มีการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุอย่างจริงจังเป็น National Agenda					
3. จัดให้มีระบบการปกป้องคุ้มครองทางสังคมแก่ผู้สูงอายุให้ทั่วถึง โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยากไร้ ขาดคนดูแล					
4. เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ใช้ศักยภาพในการทำงานเพื่อสังคมอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละคนในหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน					
5. กำหนดให้หน่วยงานและองค์กรจัดทำมาตรการหรือสวัสดิการที่เหมาะสมในการส่งเสริมการทำงานอย่างต่อเนื่องของผู้สูงอายุและครอบครัว					
6. คุ้มครองสิทธิ จริยธรรม คุณธรรมที่ผู้สูงอายุพึงจะได้รับและมีระบบอุปการะช่วยเหลือเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม					
7. จัดให้มีระบบยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุให้กว้างขวางและหลากหลาย เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและให้คนในสังคมได้เรียนรู้ในสิ่งดีงาม					
8. ส่งเสริมให้กลุ่มคนทุกวัยได้ทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ เพื่ออำนวยความสะดวกหรือเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ					
9. สร้างกระแสและจัดกิจกรรมพิเศษในช่วงวันสำคัญเช่น วันผู้สูงอายุไทย วันผู้สูงอายุสากล วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ					
10. สนับสนุนให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมทางสังคม การใช้ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคคลต่างวัย					
11. ค้นหา สนับสนุน ช่วยเหลือตอบแทนและให้การรับรองกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุที่มีความสามารถ ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้านเพื่อถ่ายทอดวิชาการแก่ลูกหลาน					
12. กำหนดนโยบายการสร้างสังคมที่เอื้ออาทรกับผู้สูงอายุทั้งที่ทำงาน ที่บ้านและที่สาธารณะประโยชน์					

ยุทธศาสตร์ทางสังคม	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
13. จัดหาสวัสดิการเพื่อสนับสนุนการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุและครอบครัว					
14. มีการปรับปรุงกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ					
15. กำหนดให้สื่อมีรายการเกี่ยวกับสุขภาพผู้สูงอายุ การแสดงศักยภาพ การสะท้อนปัญหา การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ รวมทั้งมีรายการพิเศษในช่วงวันสำคัญต่างๆ เพื่อให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้สูงอายุ					
ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจ					
1. กระจายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ จากรัฐส่วนกลางสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น โดยมี พรบ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญเป็นเงื่อนไขในการขับเคลื่อน					
2. กระจายเงินค่าใช้จ่ายจากรัฐส่วนกลางสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น โดยมี พรบ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญเป็นเงื่อนไขในการขับเคลื่อน					
3. การกำหนดนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด ในจังหวัดบูรณาการเพื่อการพัฒนา (CEO) มีการดำเนินงานด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยกำหนดเจ้าภาพรับผิดชอบในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลและชุมชน					
4. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการปัญหาผู้สูงอายุ					
5. กระจายทรัพยากรบุคคลจากรัฐส่วนกลางสู่องค์กรส่วนท้องถิ่น โดยมี พรบ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญเป็นเงื่อนไขในการขับเคลื่อน					
ยุทธศาสตร์ทางปัญญา					
1. ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในทุกด้านอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมไทย					
2. ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาในเชิงยุทธวิธีด้านต่างๆ ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
3. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยดูความเป็นไปได้และความเหมาะสม ตามความต้องการของคนในพื้นที่ที่มีศักยภาพแตกต่างกัน					
4. ส่งเสริมการสังเคราะห์งานวิจัยและนำความรู้ไปใช้ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุให้มากขึ้น					
5. พัฒนาระบบข้อมูลด้านผู้สูงอายุให้ทันสมัยเป็นระบบเดียวกันสามารถเชื่อมโยงกันได้					
6. หน่วยงานมีการเชื่อมโยงรับรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อศึกษาช่องว่างและแนวคิดในการต่อยอดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					

ยุทธศาสตร์ทางปัญญา	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
7. สร้างการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ทั้งสังคม ตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน นโยบายไปจนถึงยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
8. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยพัฒนา และมีการรวบรวมผลการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น ระดับปฏิบัติการ หรือระดับรากหญ้าให้มากขึ้น					
9. บูรณาการระหว่างความรู้ใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ					
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ					
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระดับชาติ					
1. มีคณะกรรมการ (board) ระดับชาติในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและนโยบายผู้สูงอายุ					
2. Board ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี โดยมีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบดูแล					
3. มีการควบคุมกำกับ การดำเนินงานขององค์กรระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง					
4. มีมาตรการบริหารจัดการ จัดระบบในสังคมเพื่อให้ยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ เกิดขึ้นและเคลื่อนไปได้อย่างต่อเนื่อง					
5. ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมได้เสียจากทุกๆ ฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงาน					
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระดับกระทรวงของทุกกระทรวง					
1. กระทรวงที่เกี่ยวข้องทุกกระทรวงต้องจัดโครงสร้างให้มีผู้รับผิดชอบผู้สูงอายุชัดเจน					
2. กำหนดเป้าหมาย แผนงาน งบประมาณและการกำกับดูแลภารกิจของกระทรวง					
3. ประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ นอกกระทรวง					
4. ประสานความร่วมมือกับเอกชนให้มากที่สุด					
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระดับกรม					
1. กรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุต้องจัดองค์กรให้สอดคล้องกับกระทรวง					
2. นำนโยบายและภารกิจของกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับกรมนั้น ๆ มาปฏิบัติให้ได้ผล					
3. กรมต่างๆ ในกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับงานผู้สูงอายุจะต้องมีการร่วมมือให้เป็นเอกภาพ					

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
การบริหารจัดการระดับชุมชนท้องถิ่น					
1. สร้างแกนนำผู้สูงอายุในชุมชน สนับสนุนการรวมกลุ่มผู้สูงอายุ และให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม					
2. สร้างเครือข่ายองค์กร หรือหน่วยงานที่ดำเนินการด้านผู้สูงอายุ					
3. ใช้หลักการจัดการ โดยใช้แนวคิดของการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม (interactive learning through action) โดยมีองค์ประกอบหลัก 3.1 มีกิจกรรมการสร้างเสริมพลังผู้สูงอายุ (empowerment of individual) โดยการให้ความรู้ หรือส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของบุคคลในประเด็นปัญหา หรือปัจจัยต้นเหตุให้มากขึ้น					
3.2 การพัฒนากลุ่มแกนนำภาคประชาชน (node)					
3.3 การขยายผลการเรียนรู้และเพิ่มพลังภาคประชาชน (networking)					
4. ใช้หลักการมีส่วนร่วม หรือการเรียนรู้ร่วมกัน					
4.1 โดยจัดให้มีกระบวนการที่ทำให้พันธมิตรทางยุทธศาสตร์ (strategic partner) มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน					
4.2 ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด โดยเฉพาะชมรมผู้สูงอายุ					
ยุทธศาสตร์การเงินการคลังเพื่อเพิ่ม การลงทุนด้านสุขภาพ					
แหล่งเงินเพื่อเพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพผู้สูงอายุ					
1. กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ตาม พรบ. กองทุน ฯ ซึ่งมีฐานะและพันธกิจเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
2. กองทุนหลักประกันสุขภาพต่างๆ ตาม พรบ.หลายฉบับ แต่ควรปรับการบริหารจัดการ กองทุนเพื่อให้เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพ					
3. กองทุนรวมเลี้ยงชีพ ซึ่งเป็นกองทุนภาคเอกชนในการลงทุนเพื่อวัยชรา					
4. กองทุนที่ชุมชนหรือท้องถิ่นจัดขึ้นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง / ฟังตนเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ เครดิตยูเนียนและอื่นๆ					
5. กองทุนที่ภาคเอกชนขนาดใหญ่ ขนาดกลางที่มีผลกำไรสูง ควรจัดตั้งขึ้นเพื่อคืนกำไรสู่สังคม (corporate social responsibility)					
6. งบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดสรรเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในท้องถิ่น					
7. จัดหาภาษีจากสินค้าที่ทำลายสุขภาพอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนให้มีการนำเงินมาลงทุนดำเนินการด้านผู้สูงอายุเพิ่มอีก					
8. ใช้รายได้จากเงินขายหวย หรือลอตเตอรี่ในการลงทุนด้านผู้สูงอายุ					

ยุทธศาสตร์การการเงินการคลังเพื่อเพิ่ม การลงทุนด้านสุขภาพ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
แหล่งเงินทำวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
1. แหล่งทุนได้จาก สสส .					
2. สภาวิจัยแห่งชาติ					
3. งบจากบริษัท หน่วยงานที่ได้ประโยชน์จากผู้สูงอายุ เช่น อาหารเสริมผู้สูงอายุ โดยเน้นให้บริษัท หน่วยงาน কিনำไรสู่สังคม					
4. งบได้จากองค์กรต่างประเทศ เช่น WHO UNICEF และงบจากประเทศที่พัฒนาแล้ว					
5. งบจากนโยบายของรัฐที่ได้จากการจัดทำแผนงาน โครงการ					
6. แหล่งเงินในชุมชน					
7. งบจากหน่วยงานเอกชน NGOs มูลนิธิ มหาวิทยาลัย และแหล่งการศึกษาต่างๆ					
การบริหารจัดการด้านการเงินการคลังเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ					
1. ควรเพิ่มการลงทุนเพื่อสร้างความเข้าใจแก่บุคคล ครอบครัวและชุมชนในเรื่องสุขภาพให้เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องดูแล					
2. สสส.ควรจัดสรรงบให้ชมรมผู้สูงอายุและองค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้สูงอายุ ตามภาวะเศรษฐกิจและสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น					
3. การจัดกองทุนเพื่อกิจกรรม / ภารกิจเฉพาะและการบริหารจัดการ โดยใช้แบบ Evidence Based ในรูปคณะกรรมการ / คณะกรรมการแบบพหุภาคี					
4. รัฐต้องสนับสนุนกองทุนผู้สูงอายุใน พรบ.ผู้สูงอายุให้เหมาะสม					
5. รัฐต้องส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดำเนินการเองในลักษณะชมรม					
6. รัฐต้องสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น					
7. รัฐต้องกำหนดให้ชัดเจนในงบประมาณที่เหมาะสมที่ใช้จ่ายด้านสุขภาพต่อคนว่าเป็นเท่าใดนั้น ในเงินก้อนนั้นต้องบ่งชี้ว่าเป็นการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเท่าใด					
8. มีกองทุนเฉพาะกิจที่มีการบริหารจากพหุภาคีและมี Good Governance					
9. สัดส่วนของงบประมาณภาครัฐในการลงทุนเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุควรจัดสรรให้เป็น ธรรมและมากกว่ากลุ่มอื่นๆ					
10. รัฐควรจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อใช้ในการเดินทาง หรือ นำผู้สูงอายุเข้ารับบริการเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุ					
11. รัฐมีมาตรการลดหย่อนภาษีให้ผู้ดูแล หรือครอบครัวที่เลี้ยงดูผู้สูงอายุ					
12. รัฐมีมาตรการลดหย่อนภาษี ค่าโดยสารรถไฟและรถประจำทาง แก่ผู้สูงอายุทุกคน					
13. รัฐมีมาตรการลดภาษีให้กับสถานที่ทำงาน ห้างร้าน กิจการที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุใช้ ศักยภาพในการทำงาน หรือมีกิจกรรมดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ					

ยุทธศาสตร์การการเงินการคลังเพื่อเพิ่ม การลงทุนด้านสุขภาพ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
14. งบประมาณทุกภาคส่วนของรัฐจะต้องได้รับความเห็นด้วยจากคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กสผ.)					
15. รัฐจะต้องจัดทำระบบการเงินการคลังให้สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุ					
16. การสนับสนุนด้านการเงินแก่โครงการ / กิจกรรมเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพควรคำนึงถึงความยั่งยืน ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
ยุทธศาสตร์การจัดการจัดบริการ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
การปรับระบบบริการสุขภาพ					
1. ปรับระบบสุขภาพใหม่เพื่อให้เกิดคุณภาพระหว่างการลงทุนกับการจัดบริการตรวจโรค วินิจฉัยโรค การส่งเสริม รักษาโรคและฟื้นฟูสภาพจากการเจ็บป่วยและพิการ แล้วคืนการลงทุนปรับแก้					
2. สร้างทางเลือกใหม่ๆ ด้วยนวัตกรรมทางสังคมและการจัดการเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดด้าน “สุขภาพ” ให้ได้ครอบคลุมและหลากหลายตามวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นให้มากขึ้น					
3. ลดบทบาทภาครัฐลงโดยให้การสนับสนุนภาคที่ไม่ใช่รัฐ เช่น ภาคประชาชน ภาคเอกชนที่ไม่หวังกำไร ภาคเอกชนธุรกิจ					
4. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขของ ผู้สูงอายุ					
5. จัดให้มีระบบการเยี่ยมบ้าน หรือบริการที่มีลักษณะ Area Based และจัดบริการที่สนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านให้ได้รับการช่วยเหลือในภาวะที่ต้องพึ่งพา					
6. พัฒนาระบบ Health Care Reform ในการให้บริการ และการบริหารจัดการในการบริการผู้สูงอายุ					
การจัดการบริการเพื่อให้เกิดคุณภาพประสิทธิภาพ เสมอภาค การมีส่วนร่วมและโปร่งใส					
1. การจัดการบริการผู้สูงอายุจะต้องเข้าถึงง่าย ไม่ยุ่งยาก และไม่มีค่าใช้จ่ายสูง					
2. มีการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุทุกปี มีการเฝ้าระวังการเกิดโรค และ ความพิการของผู้สูงอายุ					
3. สร้างความเอื้ออาทรกับผู้สูงอายุ ป้องกันอุบัติเหตุและความปลอดภัยในสาธารณะสถานแก่ผู้สูงอายุ					
4. มีคณะทำงานพหุภาคีในการจัดบริการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทน ผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้จัดบริการและตัวแทนชุมชน					
5. ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสูงสุดในการจัดบริการ					
6. บริการควรลงไปที่ระดับรากหญ้า คือ ชมรมผู้สูงอายุในชุมชน					

ยุทธศาสตร์การจัดบริการ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
7. ก่อตั้งและขยายหน่วยงานหรือองค์กรจัดบริการที่ไม่ใช่รัฐให้มี สัดส่วนเพิ่มขึ้น					
8. สร้างวิสัยทัศน์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกันของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ					
9. รัฐมีหน้าที่ร่วมสนับสนุนมาตรการ วิธีดำเนินงานเพื่อให้ทุก ภาคส่วนเข้าร่วมบริการ					
10. รัฐคอยดูภาพรวม คอยเติมส่วนขาด ช่วยเหลือส่วนที่มีช่องว่าง ที่มีปัญหาเฉพาะที่ไม่มีใครทำไม่มีใครเติม					
11. จัดระบบในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดย					
11.1. ผู้สูงอายุที่สุขภาพดีดูแลตนเองได้ ต้องดูแลรับผิดชอบตนเอง					
11.2. ครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุทั้งที่ยังมีสุขภาพดีและช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุ					
11.3. ให้ชุมชนร่วมมืออย่างเข้มแข็งในการดูแลช่วยเหลือครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ ให้การสนับสนุนในส่วนที่ครอบครัวจัดการเองไม่ได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิต					
11.4. บุคลากรของรัฐทุกภาคส่วนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อ ผู้สูงอายุและให้บริการผู้สูงอายุในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับครอบครัวและชุมชน					
11.5. จัดระบบการดูแล การส่งต่อที่มีประสิทธิภาพตามสายงานต่าง ๆ เช่น การส่งต่อสายงานแพทย์ สายสังคมสงเคราะห์ ทั้งการส่งต่อจากล่างขึ้นบนและจากบนลงสู่พื้นที่บริการสุขภาพสำหรับ ผู้สูงอายุให้เป็นไปตามบทบาทของหน่วยงานแต่ละระดับ					
12. กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
12.1. ด้านคุณภาพผู้ให้บริการ จัดให้มีการฝึกอบรม เตรียมความพร้อม และ มีความพึงพอใจในการบริการผู้สูงอายุ					
12.2. ด้านคุณภาพบริการผู้สูงอายุ					
12.3. ด้านคุณภาพการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น การพัฒนาบริการให้ทันเหตุการณ์ การประเมินผลงาน การปรับเกณฑ์มาตรฐานให้เหมาะสมกับกลุ่มและปัญหา					
ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรสุขภาพ					
1.การผลิตกำลังคนด้านสุขภาพของสถาบันต่าง ๆ					
1. กำลังคนได้รับการสร้างจากฐานคติใหม่ที่มีชุมชน ท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมบริหารจัดการตั้งแต่ต้น					
2. แหล่งการเรียนรู้จะต้องอยู่ในชีวิตจริงของชุมชนมากกว่าอยู่ในตำราเรียน					

ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรสุขภาพ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
3. นำความรู้จากระบาดวิทยาชุมชนหรือสังคม (social epidemiology) เป็นหลักในการสร้างเสริมสุขภาพแทนระบาดวิทยาของโรค					
4. ร่วมกับปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญาและหลังปริญญาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
5. มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ระหว่างปฏิบัติงาน (inservice training)					
6. เปิดสาขานานาชาติผู้สูงอายุรองรับผู้ผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรี					
7. สนับสนุนภาคเอกชน ประชาคมเข้ามากำหนดหลักสูตรความต้องการด้าน ผู้สูงอายุให้มากขึ้น					
2.การพัฒนากำลังคนเพื่อการดูแลและสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในอนาคต					
1. เพิ่มความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุด้านต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่ในระดับชุมชนให้มากขึ้น					
2. กำหนดสัดส่วนมาตรฐานระหว่างผู้สูงอายุและผู้ดูแล (ทั้งผู้ดูแลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ) ที่เหมาะสมในการดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ได้คุณภาพเพียงพอ					
3. กำหนดวิชาชีพที่ต้องการ เพื่อสร้างนักวิชาชีพด้านการสร้างเสริมสุขภาพแบบต่างๆ					
4. จัดหาหรือสร้างบุคลากรผู้ดูแลผู้สูงอายุ หรืออาสาสมัครผู้ดูแลเพื่อให้บริการผู้สูงอายุที่ยากไร้หรือไม่มีผู้ดูแล					
5. วางแผนอัตรากำลังคนที่ต้องการในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคต ตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป					
3.การคุ้มครองผู้สูงอายุในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ					
1. เร่งสร้างความเข้าใจกับผู้บริโภคถึงการสร้างสุขภาพที่ถูกต้องให้มากขึ้น					
2. ตรวจสอบมาตรฐานสินค้า ผลิตภัณฑ์ก่อนให้ออกจำหน่าย					
3. ควบคุมการโฆษณาชวนเชื่อสินค้าและผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้สูงอายุ					
ยุทธศาสตร์การจัดองค์กรเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม					
เชื่อมโยง ประสานและเกื้อหนุน ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
1. กำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติอย่างจริงจัง จริงใจและต่อเนื่อง					
2. ภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุ และเอาใจจริงเอาใจในการพัฒนา					
3. สร้างวิสัยทัศน์ร่วม เป้าหมายร่วม ยุทธศาสตร์ร่วมและบริหารจัดการให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปสู่เป้าหมายร่วมกัน					

ยุทธศาสตร์การจ้ดองค์กรเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม เชื่อมโยง ประสานและเกื้อหนุน ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
4. กำหนดกลไกในการสร้างทักษะ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน โดยดึงทุกภาคส่วนมาคิดร่วมกัน แล้วสนับสนุนให้แต่ละภาคส่วนทำด้วยวิธีการที่แตกต่าง หลากหลาย แต่มีวิสัยทัศน์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ในทิศทางเดียวกัน					
5. จัดให้มีการสัมมนา ทำ Work Shop เพื่อการพัฒนาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างเสริมสุขภาพทุกระดับ ทุกภาคส่วน					
6. จัดตั้งหน่วยงานที่มีคณะกรรมการจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน NGOs องค์กรสาธารณะ องค์กรกุศล สถาบันศาสนาและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเข้าด้วยกัน ซึ่งอาจเรียกว่า “สถาบันพัฒนาผู้สูงอายุไทย”					
7. ประสานความร่วมมืออย่างจริงจังของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง					
8. จัดให้มีองค์กรกลางเพื่อเป็นเจ้าภาพ หรือเป็นจุดประสานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและองค์กรภาคประชาชน ในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ					
9. จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างภาคีและเครือข่าย โดยมีการจัดสม่ำเสมอ และเลือกประเด็นสำคัญในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อร่วมพัฒนา					
10. ให้ชุมชนดูแลรับผิดชอบปัญหาผู้สูงอายุเอง โดยรัฐเป็นผู้กำหนดมาตรฐานและติดตามสนับสนุน					
11. สนับสนุนให้คณะกรรมการผู้สูงอายุ (กสผ.) เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ					
12. สร้างกระแสสังคมให้ทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ					
13. สนับสนุนการจัดทำแผนดำเนินการเรื่องผู้สูงอายุแก่องค์กรต่างๆ เพื่อวางแผนและบริหารจัดการ					
14. จัดหาและรวมตัวกันของทรัพยากรบุคคล (key person) ที่จะเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงนโยบายการดำเนินงานผู้สูงอายุ					
15. จัดกระบวนการ เปิดเวที กัดดันด้วยสื่อมวลชน และใช้การเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อให้ภาครัฐยอมรับมุมมองในมิติที่กว้างและสมดุลกว่าเดิม เพื่อทำให้เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ (new paradagm) ค่านิยมแกนใหม่ (new core value) และวัฒนธรรมที่เปิดกว้างและหลากหลายขึ้นในงานผู้สูงอายุ					
ยุทธศาสตร์การสร้างหลักประกันเพิ่ม					
1.หลักประกันด้านผู้ดูแลทางสุขภาพและสังคม					
1. สนับสนุนครอบครัว หน่วยงานกุศลที่ให้การดูแลผู้สูงอายุ					
2. สนับสนุนให้มีอาสาสมัครในการร่วมดูแลผู้สูงอายุในชุมชน					

ยุทธศาสตร์การสร้างความหลักประกันเพิ่ม	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
3. มีนโยบาย และมาตรการสนับสนุนให้มีผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ลดหย่อนภาษีให้ผู้ดูแลและสนับสนุนให้ได้รับบริการที่จำเป็นตามการประเมินของทีมผู้เชี่ยวชาญ					
4. จัดให้มีองค์กรควบคุมมาตรฐานในการดูแลผู้สูงอายุ มาตรฐานผู้ให้การดูแลผู้สูงอายุ ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ					
2.หลักประกันด้านเศรษฐกิจ เช่น หลักประกันรายได้					
1. ส่งเสริมการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ					
2. สนับสนุนและส่งเสริมการเก็บออมรายได้ของคนในวัยทำงาน					
3. มีการร่วมลงทุนระยะยาวให้กับผู้ทำประกันและให้ผลตอบแทนในการลงทุนที่สูง					
4. ตรวจสอบ ควบคุมและกำกับการทำประกันรายได้ภาคเอกชน เพื่อให้เอื้อและมีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ					
5. จัดสวัสดิการด้านรายได้ให้กับผู้สูงอายุที่ยากจนหรือไม่มีที่พึ่ง					
6. รัฐ / เอกชนต้องมีมาตรการจูงใจ หรือส่งเสริมให้ผู้มีรายได้ลงทุนเพื่อการออมมากขึ้น					
7. รัฐเข้าร่วมในการลงทุน ตรวจสอบ หรือเพิ่มการเอื้อประโยชน์แก่ผู้สูงอายุในการออมประเภทต่างๆ ของภาคเอกชน					